

Leo Trotskij: Vad ligger bakom Stalins försök att nå en överenskommelse med Hitler?

(6 mars 1939)

Under de senaste månaderna har tidningarna skrivit en hel del om hemliga förhandlingar mellan Berlin och Moskva. Det har ryktats att man håller på att förbereda en politisk och till och med militär överenskommelse under täckmantel av en ekonomisk pakt. Det är än så länge svårt att bedöma vad som är sant i dessa rapporter. I alla händelser finns det omisskännliga symptom som vittnar om att någon sorts förhandlingar har pågått och pågår. Hursomhelst beror utgången av dessa hemliga förhandlingar för närvarande inte på Stalins lojalitet mot demokratins principer eller Hitlers trohet mot ”antimarxismens” fana, utan istället på den internationella konjunkturen. Om Stalin och Hitler kan komma överens – och det är inte omöjligt – så skulle det bara överraska de mest hopplösa dumbommar från alla möjliga demokratiska ”fronter” och pacifistiska ”förbund”.

Vi ska inte här dröja vid frågan om hur sannolikt det är med en överenskommelse mellan Stalin och Hitler, eller rättare sagt mellan Hitler och Stalin under *den närmaste* framtiden. Denna fråga skulle kräva en detaljerad analys av den internationella situationens alla tänkbara varianter. Men även då måste svaret vara ytterst förbehållsamt, eftersom de inblandade aktörerna själva idag knappast med fullständig säkerhet kan säga exakt vart spelet kommer att leda dem. Men redan innan ett närmande mellan Moskva och Berlin verkligen har uppnåtts har det blivit en faktor i den internationella politiken, ty Europas och världens samtliga diplomatiska centrum tar nu hänsyn till denna *möjlighet*. Låt även oss kort överväga denna möjlighet.

En överenskommelse med ett imperialistiskt land – oavsett om det är fascistiskt eller demokratiskt – är en överenskommelse med slavägare och utsugare. Sådana tillfälliga överenskommelser kan på grund av omständigheterna naturligtvis bli helt nödvändiga. Det går inte att en gång för alla slå fast att det under alla omständigheter är otillåtet med överenskommelser med imperialisterna, precis som det är omöjligt att säga till en fackförening att den inte på några villkor har rätt att komma överens om en kompromiss med chefen. Sådan ”oförsonlighet” vore bara munväder.

Så länge arbetarstaten är isolerad är det i en eller annan omfattning oundvikligt med tillfälliga överenskommelser med imperialisterna. Men vi måste klart inse att frågan inskränker sig till att utnyttja motsättningarna mellan de två imperialistiska gängen och inget annat. Det kan inte ens vara tal om att dölja sådana överenskommelser med hjälp av vanliga idealistiska paroller, till exempel ett gemensamt ”försvar av demokratin” – paroller som bara innebär att arbetarna luras på det mest skamliga sätt. Det är avgörande att de empiriska överenskommelser som arbetarstaten ingår inte hämmar arbetarnas klasskamp mot sin egen borgarklass i de kapitalistiska länderna. Denna grundläggande regel följdes strikt under sovjetrepublikens första tid.

Men frågan om överenskommelser mellan en arbetarstat och en imperialistisk stat, inklusive en fascistisk sådan, överhuvudtaget är tillåtna och i så fall under exakt vilka villkor – denna abstrakta fråga har idag förlorat all mening. Det handlar inte om en arbetarstat i allmänhet utan om en degenererad och ruttnande arbetarstat. En överenskommelses natur, dess mål och begränsningar, beror direkt på vem som sluter den. Lenins regering kanske tvingades sluta en tillfällig överenskommelse med Hohenzollern i Brest-Litovsk – för att rädda revolutionen. Stalins regering kan bara ingå överenskommelser i den härskande klickens i Kremls intressen och bara till förfång för den internationella arbetarklassens intressen.

För Kommunistiska internationalens olika sektioner innebär överenskommelserna mellan Kreml och ”demokratierna” att de skulle ge upp klasskampen, strypa de revolutionära organisationerna,

stöda socialpatriotismen, och som ett resultat av det krossa den spanska revolutionen och sabotera det franska proletariats klasskamp. Överenskommelsen med Chiang Kai-shek innebar en omedelbar avveckling av den revolutionära bonderörelsen, att kommunistpartiet avsvor sig de sista resterna av självständighet och att marxismen officiellt ersattes av Sun Yat-sens tänkande. Den halva överenskommelsen med Polen betydde att det polska kommunistpartiet ödelades och dess ledning utrotades. Varje överenskommelse som klickar i Kreml sluter med en utländsk borgarklass riktas omedelbart mot proletariatet i det land med vilket överenskommelsen slutits, liksom mot proletariatet i Sovjetunionen. Det bonapartistiska gänget i Kreml kan bara överleva genom att försvaga, demoralisera och krossa proletariatet överallt dit de når.

I Storbritannien agiterar Komintern idag för att skapa en "Folkfront" med deltagande från liberalerna. Vid första anblick verkar en sådan politik helt obegriplig. Labourpartiet utgör en mäktig organisation. Man skulle lätt kunna förstå om det socialpatriotiska Komintern skulle önska ett närmande till det. Men liberalerna utgör en fullständigt komprometterad och andra klassens politisk kraft. Dessutom är de splittrade i flera grupper. Under kampen att vidmakthålla sitt inflytande förkastar Labour naturligtvis alla tankar på ett block med liberalerna, för att inte smitta sig själva med detta ruttna gift. De försvarar sig ganska energiskt mot tanken på en "Folkfront" – med hjälp av uteslutningar.

Varför inskränker sig Komintern inte till att kämpa för samarbete med Labour? Varför kräver den istället ständigt att gårdagens liberala skuggor ska tas med i enhetsfronten? Den springande punkten är att Labourpartiets politik är alldeles för radikal för Kreml. En allians mellan kommunisterna och Labour skulle kunna få en anstrykning av anti-imperialism och därmed göra det svårare med ett närmande mellan Moskva och London. Liberalernas närvaro i "Folkfronten" innebär att imperialismen direkt och omedelbart kan begränsa Labourpartiets aktioner. Under täckmantel av sådana begränsningar skulle Stalin kunna göra alla de nödvändiga tjänsterna åt den brittiska imperialismen.

Det grundläggande draget i Stalins internationella politik under senare har varit: att han *handlar* med arbetarrörelsen på samma sätt som han handlar med olja, mangan och andra varor. Detta uttalande är inte det minsta överdrivet. Under köpslåendet med de imperialistiska makterna betraktar Stalin Kominterns sektioner i olika länder och de förtryckta ländernas befrielsekamp som småpengar.

När han behöver hjälp från Frankrike underordnar han det franska proletariatet under de borgerliga Radikalerna. När han måste stöda Kina mot Japan underkastar han det kinesiska proletariatet under Guomindang. Vad skulle han göra i händelse av en överenskommelse med Hitler? Hitler behöver förvisso inte särskilt mycket hjälp av Stalin för att strypa det tyska kommunistpartiet. Att det sistnämnda är så obetydligt har dessutom att göra med hela dess föregående politik. Men det är mycket sannolikt att Stalin skulle gå med på att skära av allt stöd till det illegala arbetet i Tyskland. Det är en av de mindre eftergifter han skulle behöva göra och han skulle vara helt villig att göra det.

Man kan också anta att den ljudliga, hysteriska och ihåliga kampanj som Komintern har fört mot fascismen under de senaste åren i hemlighet skulle tystas ner. Det är anmärkningsvärt, att när vår amerikanska sektion den 20 februari mobiliserade betydande arbetarmassor för att bekämpa de amerikanska nazisterna, så vägrade stalinisterna blankt att delta i motdemonstrationen, som fick återverkningar nationellt. De gjorde allt i sin makt för att minska dess betydelse och hjälpte på så sätt Hitlers amerikanska anhängare. Vad ligger bakom denna i sanning förrädiska politik? Är det bara konservativ dumhet och hat mot Fjärde internationalen? Eller är det något nytt: exempelvis de senaste instruktionerna från Moskva – som rekommenderar herrar "antifascister" att hålla tyst för att inte störa förhandlingarna mellan Moskvans och Berlins diplomater? Denna förmodan är ingalunda långsökt. Den kommer att bekräftas under närmaste veckorna.

Vi kan bara säga en sak med säkerhet. Överenskommelsen mellan Stalin och Hitler skulle i grund och botten inte förändra Kremloligarkins kontrarevolutionära funktion. Den skulle bara blottlägga

denna funktion, få den att synas tydligare och påskynda sammanbrottet för alla illusioner och förfalskningar. Det är inte vår politiska uppgift att ”rädda” Stalin från Hitlers omfamning utan att störta båda två.

(Översättning från engelska, Göran Källqvist.)